

Historieglimt 201

Lademoens offentlige anlegg og institusjoner

Flere av anleggene har fått sitt eget historieglimt. Her kommer en samlet oversikt. Så sent som i 1880-årene var det få hus innenfor Bakke kirke. Dette endret seg radikalt utover 1890-årene. Det ble gode tider for næringsliv og forretningsliv, byen ble større og i 1895 bodde allerede halvparten av Trondheims 33.000 innbyggere øst for Nidelven. Det store flertall av disse bodde på Lademoen under trange økonomiske og bomessige forhold. De litt mer velhavende holdt til i Rosenborgområdet. Boligene var her bedre, ordnet langs snorrette gater, planlagt og tegnet på stadskonduktørens kontor. Da Lademoen ble innlemmet i byen Trondhjem i 1893, kom det snart en rekke anlegg og institusjoner som hører en by til. Hele den såkalte infrastrukturen manglet og måtte raskt etableres. Området hadde vært forsømt i lang tid som utkant i bondeherredet Strinda. Det gjaldt særlig gater og vannforsyning som snart ble forbedret. Trikken kom. Voldsminde og Lilleby fikk del i et virkelig framskritt på denne tiden; innlagt vann. Sivilisasjonens fortrinn begynte å strekke seg innover Østbyen, skrev en avis.

Så trengtes nye offentlige institusjoner. I 1899 kom Lademoen postkontor. I år 1900 kom både Lademoen politistasjon og Lademoen brannstasjon. I 1902 ble den nye store Lademoen kirkegård innvidd. Lademoen jernbanestasjon ble åpnet i 1903. Lademoen kirke stod ferdig i 1905 og året etter tok Lademoen skole fatt på sin gjerning. I løpet av syv år hadde den nye bydelen fått syv nødvendige institusjoner. Et par mannsaldre senere hadde de fleste av dem utspilt sin rolle. De aller fleste er nå nedlagt eller flyttet ut av bydelen. Politistasjonen forsvant først, i 1958. Så forsvant brannstasjonen ut til Leangen i 1963. Lademoen jernbanestasjon ble nedlagt i 1967. Lademoen skole var barneskole til 1963 da den ble ungdomsskole. I 1993 var det også slutt med Lademoen ungdomsskole. Postkontoret forsvant den 10. oktober 2001. Dermed blir det bare kirken, kirkegården og parken som fortsetter som store offentlige institusjoner på Lademoen! La oss se litt nærmere på hver enkelt av disse anleggene.

Lademoen postkontor ble opprettet i 1899. Fra 1899 til 1917 lå det i Innherredsveien 31. Da flyttet det over til den andre siden av gaten til Innherredsveien 52 ved siden av Ladejarlen apotek. Der var det til 1971 da det ble flyttet til Buran, til meiereiets store bygning fra 1925. Det store lokalet var blitt ledig da Trøndermeieriet flyttet til Tunga i 1971. Der var postkontoret til det delte skjebne med så mange andre postkontor da det ble nedlagt i oktober 2001. Det ble et savn, men det ble oppveid med «post i butikk» der åpningstiden fulgte butikkens åpningstider.

Lademoen politistasjon ble lagt til Graaemølna i 1900, og var politistasjon for bydelen til 1950. Da ble den redusert til å ha bare fire betjenter. Den ble nedlagt i 1958 og erstattet av politiets trafikkavdeling som holdt til der til 1971.

Både før og etter tiden som politistasjon har Graaemølna hatt virksomheter av stor betydning for bydelen.

Lademoen brannstasjon ble etter lang planlegging en realitet i 1900. Allerede i 1863 forslo stadsingeniør Dahl som også var branndirektør, at Lademoen fikk egen brannstasjon. Storbrannen i 1899 gav endelig støtet til egen stasjon som først var tenkt lagt til Graaemølna. Likevel ble det innkjøpt en trevilla på Buran, Gamle Kirkevei 14 B, med tomt over mot Nedre Møllenberg gate. Stasjonen hadde ni brannmenn og to hester.

Lademoen kirkegård ble i 1902 anlagt på jord innkjøpt fra Gardemoen gård. Den fikk et gravkapell i tre som var flyttet fra Elgeseter gravlund som ble utlagt til park. Det lå en kirkegård ved Innherredsveien der UFFA-huset nå er, men den tilhørte Strinda og ble ikke brukt av Lademoen menighet da Lademoen kirke stod ferdig. Nytt gravkapell i mur ble bygd omkring 1955 til erstatning for det gamle trekapellet.

Lademoen jernbanestasjon, Strandveien 32, ble åpnet i 1903 selv om Meråkerbanen ble åpnet allerede 22. juli 1882. Banen ble bygd på fylling ut fra Strandveien og på bru over elva. Stasjonen ble nedlagt i 1967, men er senere åpnet igjen som holdeplass.

Lademoen kirke ble innvidd i november 1905, men det var først i 1908 Lademoen menighet ble utskilt fra Bakklandet og ble et selvstendig prestegjeld med egen sogneprest. Fra det nåværende bydelshuset stod ferdig i 1887 ble det holdt gudstjenester der. Den residerende kapellan i Bakklandet hadde hovedansvar for folket på Lademoen. Han ble den første sognepresten i Lademoen i 1908.

Lademoen skole stod ferdig i 1906 som en av byens største og mest moderne skoler. Allerede fra første dag ble det trengsel. Det var utrolig mange barn i skolepliktig alder i bydelen. Bare fem år etter stod Lilleby skole ferdig for å ta sin del av elevene. Den gamle Eli plass skole som ble revet samme år som Lademoen skole stod ferdig, hadde lenge vært for liten. Skole ble holdt i en rekke ulike lokaler så som Graaemølna, det nåværende bydelshuset og Ynglingen i Strandveien 72.

Lademoen park kom i 1909. Det var en del diskusjon om hva den åpne plassen foran skolen og kirken skulle brukes til. Til slutt ble stortingsmann Anders Buens forslag om et parkanlegg vedtatt og parken ble anlagt i 1909. Med all rett er Anders Buen æret med en minnestøtte i parken og gaten som går øst for kirka bærer hans navn.